

Դիւան անգամ ինչ հրատարակի
որպէս թիւն էր Երեւան
1862 թ. 120 համարի 120 համարի

Տարեկան գին է 120 Լ
Դրոշմերէն Բաժանորդ Եղողէն
ընդ Ժողովոյ հետք ձեռնարկու է

ՀԱՅԿԱՅԻՆ ՈՒԹՕՐԵԸՅ

27 ՅՈՒՆԻՍ

Բ. ՏԱՐԻ 1862

ԹԻՒ 26

ՊԱՏՄՈՒԹԻՒՆ

Պատմութիւնը եղելութեան մը , այսինքն եղած բանի մը (§) յայտարարութիւնը կամ ծանուցումն է : Եղելութիւն մը կամ եղած բան մը՝ ան բանը տեսնողներուն համար ճշմարտութիւն մըն է , բայց անոր ականատես չեղողներուն համար լոկ վկայութիւն մըն է ուրիշ բան չէ : Ուստի պատմութեան մը հաւտարը՝ պատմուած բանին ականատես չեղողներուն համար վկայութեան մը հաւտար է :

Ասկէ յայտնի կը տեսնուի թէ պատմութիւն մը ականատես մարդոց նկատմամբ ուրիշ բան է , ականատես չեղող մարդոց համար սլ ուրիշ բան է : Ականատես մարդիկ իրենց տեսածին պատմութեանը հաւտարը հարկաւորութիւնը չունին , փոխանակ պատմութիւնն անոնց վկայութիւն ըլլալու , անոնք պատմութեան վկայ են . իսկ ականատես չեղողներուն համար , ինչպէս ըսինք , պատմութիւնը լոկ վկայութիւն մըն է , և լսողը հարկաւ անոր պիտի հաւտար :

Պատմուած բանը թէ անցած գացած և թէ ներկայ ժամանակի մէջ՝ բայց հեռու տեղ մը պատահած դիպուած մը կամ կատարուած գործ մը ըլլայ , ականատես չեղողներուն համար միւսնոյն բան է ակահատես չեղողը երկու դէպքին մէջ ալ պատմութեան մը հաւտարութիւն մը վկայութեան մը հաւտարացած պիտի ըլլայ : Բայց և այնպէս ներկայ ժամանակի մէջ պատմուած բանի մը , ու անցած ժամանակի մէջ պատմուած

բանի մը մէջ մեծ տարբերութիւն կայ : Ներկայ ժամանակի մէջ պատահած կամ կատարուած բանի մը պատմութեանը աւելի դիւրաւ կրնանք հաւտար քան թէ անցած ժամանակի մէջ եղած բանի մը պատմութեանը : Քանզի ներկայ ժամանակի մէջ եղած բանի մը պատմութեանը հաւտարութիւն մէջ , (թէ և ականատես եղած չըլլանք ,) խաբուելու աւելի քիչ վերտանգ կայ : Ինչու որ պատմուած բանին ականատես եղողները կենդանի ըլլալուն համար պատմողը չկրնար համարձակիլ սուտ ըսելու , կամ տարբեր կերպով պատմելու , վախճալով որ ստույգութիւնը ականատեսներէն կը յանդիմանուի : Այսինքն ներկայ ժամանակի մէջ եղած բանի մը պատմութիւնը միշտ ականատեսներու , որոնցմէ կրնայ ստուգուիլ :

Մենքն մեծ դժուարութիւնն ան պատմութեանց համար է , որոնք անցած գացած ժամանակի մէջ եղած բան մը մեզի կը պատմեն : Ըսինք թէ պատմութիւն մը վկայութիւն մըն է , և անոր հաւտարը վկայութեան մը հաւտար է : Արդ վկայութիւն մը մենք հաւտար պահանջելու իրաւունք ունին , բանի որ վկայուած բանը ճշմարիտ է . բայց բանի որ ամեն վկայող ճշմարիտ վկայութիւն չի տար , այլ կրնայ խաբել կամ խաբուած ըլլալ , անոր համար մենք ալ պարտաւոր չենք ամեն վկայութեան անխտիր հաւտարու , այլ իրաւունք ունինք ստուգութիւն փնտռելու , և վկայողին կամ վկայութեան արժանահաւատ ըլլալը պահանջելու . քանզի մինակ ստու-

գութեան նշաններն ունեցող դէպքի, և հաւատարմութեան ապացոյց ունեցող վրկայութեան հաւտալու պարտաւոր ենք :

Այսպէս վկայութեան մը մէջ ստուգութիւն և արժանահաւատութիւն փնտռելուն՝ քննադատութիւն («քիթի») կ'ըսուի. ուստի ամեն պատմութիւն քննադատելու իրաւունք ունինք, և մինակ դէպքերուն մէջ ստուգութիւն ու վկայողին վրայ արժանահաւատութիւն տեսած ատեններս հաւտալու պարտաւոր ենք : Որոնք են ուրեմն քննադատութեան կանոնները : Ասոր վրայ չւրիշ անդամ :

ՀԱՅ ՅԵՂԸ ԻՆՉ ՏԵՍԱԿ ՅԵՂԱՐԸՆ Է

ԿԱՐ

ՀԱՅ ՅԵՂԻՆ ԺԱԳՈՒՄԸ

Հայ ցեղը Հնդկ-Եւրոպական, կամ Հնդկ-Գերմանական կոչուած ընտանիքէն է : Ասիկա աղէկ հասկնալու համար մարդկային ազգին ցեղերուն պատմութիւնը գիտնալ պէտք է :

Նախ մարդկային ազգը երկու կարգ կը բաժնուի, վայրենի ցեղեր, և քաղաքակիրթ ցեղեր : Վայրենի ցեղերը մինչև ցայսօր կան աշխարհիս ամեն մասերուն վրայ, զոր օրինակ Ափրիկէի մէջ սև գունով, Ամերիգայի մէջ պղնձագոյն, Ավիանոսի կամ Փոլինեզիոյ, այսինքն խաղաղական Ավիանոսի կղզիներուն մէջ դեղնագոյն : Ասոնք կ'երևի թէ շատ հին ժամանակներ կային. քանզի քաղաքակիրթ ազգաց ամենէն հին պատմական յիշատակարաններուն կամ բանաստեղծութիւններուն մէջ այլևայլ անուններով կը յիշատակուին : Եւրոպացի յիշատակարանները ասոնց ջամբումիմ կամ Հսկայ անունը կուտայ. իսկ արաբներն յիշատակարաններն ալ Տիտանեան կամ Հրականեր կը կոչէ : Ասոնք անանկ ցեղեր են որոնց մէջ ընկերութիւն, քաղաքականութիւն, գիր և արուեստ չկայ : Լեզուն քերականական չէ, քանզի բառերը խօսք են : Արօնքը ֆէթիլիշ ըսուածն է, որ ամենէն ստորին աստիճանի կրօնքն է, ըստ որում որ նիւթը որ կ'ուզեն քար կամ ծառ կը

պաշտեն. Քաղաքակիրթ ցեղերն ասոր հակառակ միշտ քիչ շատ ընկերութիւն, քաղաքականութիւն, գիր և արուեստ ունեցած են : Քաղաքակիրթ ցեղերն ալ երեքի կը բաժնուին, Քուշեանք, Սեմականք և Հընդիկ-Եւրոպականի. Քուշեանք պատմութեան մէջ ամենէն հիններն են, ինչպէս Արևելեան-Հարաւային Ասիոյ մէջ Սինէցիք, և Հիւսիսային-արևելեան Ափրիկէի մէջ Եգիպտացիք : Ասոնց քաղաքականութիւնը խիստ միապետութեան վրայ կը կախանայ կրօնքին ամենաստուածութիւն (Խան-Կէիշ) ըսուածը, լեզուն քերականական, բայց գիրերնին նշանագիր (հիերոկիֆ) է, և ոչ այբուբեն :

Սեմականները պտտող կամ վրանաքնակ են (նոմա), շատ քիչ տէրութիւն կամ քաղաքականութիւն կազմած են, ինչպէս Եւրոպացիք, ան ալ շատ ետքերը, Քուշեաններէն կամ կէս Քուշեաններէն այսինքն Ասորեստանցիներէն, կամ Ասորիներէն, Սեմականներուն կրօնքին տիրող յատկութիւնը միութիւնն է. ուստի և աստուածութիւնն ուրիշ ցեղերուն մէջ ասոնցմէ մտած է : Ասոնց լեզուն ալ քերականական է, և գիրն այբուբեն, բայց հաւանականաբար Սեմական լեզուն ու գիրը Վեա-Քուշեաններուն, Քաղգէացւոց ու փիւնիկեցւոց, լեզուն ու գիրն է :

Հնդկ-Եւրոպական ցեղը որ քաղաքակիրթ ցեղերուն ամենէն ընտիրն ու ամենէն յառաջագնէն է, անոր համար անունն առած է, քանզի Հնդկաստանէ, Սանսքրիտէն, սկսելով մինչև Եւրոպա կը տարածուի : Աս ցեղին քաղաքականութիւնը հասարակապետութիւն կամ ցեղապետութիւն է. շատ քիչերը օտար ցեղերէ օրինակ առնելով միապետութիւն կազմած են, ինչպէս Պարսիկք, և ամեն մը հռոմայեցիք : Ասոնց կրօնքը բազմաստուածութիւնն է, որ գլխաւորաբար երկու ձև ունեցած է, մէկը՝ երկնային մարմինները իբրև լոյս կամ հոգի աստուածացիք որ է զրադաշտական կամ մոգական կրօնք, երկրորդը՝ աներևոյթ էակներ աստուածացիներ, իբրև շունչ կամ ոգի և մեռած հոգիներ : Աս վերջինը Հնդկ-Եւրոպական

Հագեւու համար ազգաւեր խուճը մը բա-
րեհաճէր էր նոյն հետայն վարձեւու), և նոյն
շոգենաւն ալ Հիւնքեար իսկելէսի հիւ-
րնկալ աբունքն հասնելով՝ ով կրնար բա-
ցատրել այն զգալի խնդուծիւնը երբ հա-
զարաւոր հայեր իբր մի և նոյն գործիքով
շարժուած մարմնոյ մը պէս մէկ սիրտ մէկ
ողի՛ մի և նոյն զգացմամբ իրար դիմաւորե-
լով՝ ազգային իննձ կը հնչեցնէին: Կեց-
դէներուն հետ միացող ծափահարութիւն-
ներէն շրջակայ ուրիշներն և սօսիներն
կարծեաթէ հայ բացազանչութեանց ծա-
փակից ըլլալու դիտմամբ՝ իրենց բարձ-
րաբերձ դադարներն կը տատանէին:

Այսպէս ժամու կէս սերտ բարեկամա-
կան փոխադարձ տեսութիւններէ ետքը
այլևայլ ատենախօսութիւններ սկսուեցան
որոնց ամենուն օրինակը ունենալ կը ցան-
կայինք, ըստ որում ամենն ալ Հայ զգաց-
մանց բացատրութիւններ էին, երկուքը միայն
տաճկերէն լեզուաւ եղածները որ ներկայ
եղող այլազգեաց անգամ ծափահարու-
թեանցը արժանացան և յանպատրաստից
ծառի մը տակ շարադրուելուն ակնանտեա
ըլլալովնիս կը համարձակէր հոս դենէլ:

Ճեւապը հար վէ ֆէյազը մուծար օլան պարը Թա-
ւա հազըթիւրի Թախար վէ պախթը տէվէթի ախէեյի օս-
մանիւնէն՝ տիւնեալը սուրտուքն սերբի սալմանաթը
շահանէլէրնտէ մաամուր վէ պէրտէվամ պուլուրուտէն ամին:

Էլ ան զուլալէն ձեմիլէրնտէն օլան Տէվլէթը Լ-
տալէթը Բուտրէթը Մեհապէթը Բատիւզարը Է-
ֆէնտիմիդ Սուլթան Սպտիւլ Սպիդ Խան հազըթիւրի տա-
խի մուգատուեմա ձեննէթ մէքեան ֆիրտէվի աշխան օլան
փետեր վէ պուրտուրէրի միսիլիւ ձեմիլ Թապաի քե-
միսէրի հաքիւրտա կեօստէրտիքէրի ինսաֆը ատալէթիւրի
ճապէճա տիւնեանըն ֆիլ ձիւմլէ փատիւզալընըն տէֆ-
թէրի սերվէվալէրնտէ հաքի վէ սեքթ օլունմուշ տըր:

Իմոյ ձենապը Բապպիւլ ալմին պէյլէ պիւր փատի-
ւաճի ատալէթ Էֆշահ հազըթիւրիւնէն Էօմրիւ վէ տէօլ-
լէթ վէ սերբի շէֆթիւրիւնի Էպէթ իլէվէթ միւզտաթ
վէ պէլարաք պուլուրուր: վէ Էվատը միւքերմէրիւնի
տախի Թուրի Էօմր իլէ մուամմէր վէ տիլ շատ պուլու-
րարաք անլարըն տախի միւզարէք սուլլի շէֆթիւրիւն-
տէն նիլէ պէ նիլէ փատիւզաի ատալէթ Էվալըն Թէվէլիտի
իլէ ֆիմապատ զիւրի սերբըր սալմանաթը շահանէլէրնտէ
պուլուրան պիլ ձիւմլէ րայա վէ տայեան գուլարըրլան մէան
իլթիֆաթը շէվլէթը սենիլէրիւնէ նայիլ վէ մուհազէր
օլմուշ օլան Էրմէնեան գուլարըր տախի ըուզի շէպպ Թէ-
շէքիւրիւտէն աճիգ օլտուրարըր տուվայի պիլ խէրիւնէ-
րիւտէն պաշկա՝ իշպուր տէֆայի սանիլէ օլտուրա՝ Էյլէտի-
զիմիգ Էլը պաշը տիւվայըր ըսմիլիւնիւն իճրասընտան կերու-
րալմարընար:

Յիւլէէէ Գրիշոր Էֆ:

Մէվկիւլիւ Միլլէթտալարմ

Իշպուր Էեօվմիւ միւզարէրտէ, պու մալիլիւնտտէն
մուլիւ միւլաշագատէն խալի սաէթի մուգատուեմտէ տէ-
րունի աճիգիմտէ հիւս իլլէտիլիմ Թէսիւրաթըն պիւր ձիւզի
միւտարն տախի պէյան իտէ պիլէճէք գալլիմ Թէրիւմանը
պիւր սերպէսթ ինսան մալիք օլա իտիմ, իսիւտա ալիմ
մէգատիտի տիւնեալը քէմ իլլէն, պու սաէթի միւլահիւ Էվ-
գալլիմա շէպպան պիւր սաէթ ատտ իտէճէք իտիմ, լաքիւն
շիֆայիտէրի ձիւտի ինսան իշուր գապթընա միւզթէտիլ
օլա պիլէճէկի օլ տախի իհասար իւհիլէ օլմաք գալլի ի-
լէն, Էալըրըք քէնտի րատէյի ձիւզիլէսի իլէն՝ օնա տա-
խի ձիւսանըն ձեգարէն ֆէլաքէթիւրի պիւր օլմայօլար,
վէտէ Հայրֆէի . . .

Ահ պու նէ Էեօվմիւ միւտա տիւր պու Էեօվմ, նէ
շիքեար պիւր սաէթ տիւր պու սաէթ, զանն իտէրիւնքի
մահզէնի միհնէթ օլան ֆիլէք քէնիլսիտտէն պիւր Էսիլ խէ-
լաւ օլմուշ, հէք քէս իւզէրլէրիւնտէ միւլաշիտէ օլմաքտէ
օլան Թէպէսալիմ շէհրէրի, (վէ օլ տախի սէվկիւլիւ
միլլէթտալարմ իւզէրլէրիւնտէ) տիտէլէրիւնտէն նէշը օլ-
մաքտէ օլան մուհապպէթ նէշէրի պիւր վէճ իլէ տէրու-
նիմ Էազըք քիւլ իտէճէք Էրտէ, տիկէր Թարաֆտան իտէ
մահիլիմիլիւն միւլաշիլընտան մը՝ օլա (հաշա) Էօք իտէ
պիւր հիլմէթի իւհիլիտէն մի՝ օլա. պիւր ապու միւլաթէ-
րիճ վէ հէվայի միւլաթէրիճ Էրիմէ քայիմ օլմաքտա տըլար:

Էս գալլիմ Էկէրչի սէնիւն հալիլիւն պէն օլուպ՝ սենի
տէ Թանրսէմ միլլէթիւն սէֆալաթը հէգարան Էարէլիւրի
պէրլէրիլի իլէ զէտէլնիւն պիւր գալլի մէճուհտէն, տէվա
գապուլ իմիւզ մարազընա օլան շիֆանըն սըրըր նէ տիւր,
սէնիլիլէյի պիւր մէճուհ խալմէթ, սէյր Էթալիքէն, րէն
ձիւտէյի ըուհիւն Թէկզիտ իտէճէք Էրտէ ըզհար իլլէտիլիւն
մէսրուրիլէթ նէտէն Թօլար տըր: Օֆ Մէվկիւլիւ միւ-
լէթտալարմ. գաթի իւմիտիլք տէրեալիլիւնտէ զարգ օլմ-
մաքտէ օլան ազալէրիլիլտէն պիւրիլի խէլարնա սէպէպ
անձաք գլլուպի վալէալէրիլիլտէ ալվէլմէքտէ օլան աշ-
գըր մուհապպէթի միլիլիլ նարը տըր, պու Էեօվմիւ մէ-
սուտտէ Թէնէֆիլիւ իլլէմէքտէ օլտուրուրուզ իմթի-
ֆաք հէվալար պիւր մէսրէթի Էպէտիլիլէ տէլլ օլա-
ճաք տըր:

Տըգգաթ պուլուրուրուզ պու պապտէ Էսրարը Թա-
պիսթ պիլէ սիզէրիւն Էֆթարընա մուալլիւն տիւրէր, խուպ
ալազըր իլէ Թէրէնիւմ պու Էուրմաքտէ՝ օլտուրուրուզ
նազմէյի տիլ ֆէրրաշիլիլիլտէ ձիւսանըն շար քէօշիլէրիւնտէ
նէշը օլունմուշ օլան, վէ միլլէթը Թէղանիլիլիլտէն Թէշնէ
քալըր օլան քարնաշիլիլիլտէն սըմալիլիլտէն պիլզէրի
Թէֆրիլ իլլէյիլ րիւզիւտար, Թէսիլիլ իմթիւրուպ, Կից-
յէ Սաշ և Սահմանալուրուրուր, աղիլիլիլ քալիլիլիլտէ
ալտէթ իմթիւրմէքտէ տիւրէր:

Պէյլէ պիւր մէսրուրիլէթիլիլտէն մէնպալի ալիլէսի
Թէճէսիւս պուլուրալուրուրուզտա նէրտէ պուլաճաք
սընըր:

Վէլիլիլիլտէ պիլիլիլտէ Թիլիլ օլան շէվլէթը Գուտ-
րէթը Խայէթը Էհհաշիլիլ Էֆթարիլ Սպտիւլ Սպիդ
Խան ալմէքտէ հազըթիւրի օլտուրուրուզ Էկրիլ-
սըգալարի շէք ու շիւպէթիլ փար մը տըր:

- Պէյլէ օլ-
տուրաք ձիւմլէթիլ Էքտիլ ու Էքզէպան օլարաք ձենապը
աֆէրիւնտէյի ձիւսանտէն նիլազէրլէ Թէմէնիլ իտէլմ,
1. Էս հէք շէյէ քատիւր Ամիր,
իմթիլէթ ձիւսանըն Թամիր,
Էթ Սի Օսման Տէվլէթիւն.
Ալէմիւնտէ ըույի քէպիլ
2. Ճէվէրի վէշ միլիլ նատիւր.
նէշը իմթիլէթ շէօշիլ քէսիւր,
իմթիւն Միլլէթի Էրմէսիւնը.
նուրի Էլթաֆ իլէ Թէնվըր:
Գ. Գ. ԹԻՐԻՍ ՊԵԱՆ

նմանիս ձեր : Հայեր, ուր են ձեր փոխադարձ ներողամտութիւններն :

Եթէ հայն հայու չներէ՝ հայն հայու չ'օգնէ՝ ո՞վ անոր պիտի ներէ, ո՞վ անոր կը յուսաբ թէ օգնէ : Եղբարք իմ եղբարք : հինգ դարու դառն հարուածով բաւական է կրածնիդ, ալ դադարին ոխ և նենգ, գոցենք, Ազատամիտ հայեր, գոցենք անձնական կրից և զգացմանց մեր սրտին դրուներն ու ձեռք ձեռքի տալով՝ եղբայրական սիրով համբուրենք, ողջնցունենք, միակ փրկարար միջոց. Թորգոմազանցս՝ ոգնապաշտ Սահմանադրութիւնը, ու ան ատեն իմանան ամենայն ազգ և ազինք թէ հայերն հասարակաց վտանգը նկատած ատեննին, ամեն անձնական զոհ յանձն առնելով, գիտեն ծանցնել աշխարհի թէ իրենք ալ մեծ Ազգ մը ողջունուելու արժանաւորութիւնն ունին :

Ժ. Ի Լ Պ Լ Ը Ս

Լէոնարտին աւելի խօսելու ժամանակ չտուի : Ներս մտայ . և ատրճանակը կուրծքին դնելով, սպառնացող դէմքով ստիպեցի որ վանդակադրան բանալին ինձի տայ : Լէոնարտ զարհուրեցաւ . և թէպէտ արդէն իր օրերուն վախճանին մօտեցած էր, ապրիլը այնչափ անոյշ զգաց որ ուզածս մերժելու չհամարձակեցաւ : Բանալին ձեռքս անցնելուն պէս՝ վշտահար տիկնոջը դառնալով, Տիկին, ըսի, երկինք բեցի ազատիչ մը կը շրջէ . ել ու ետեւս եկուր . ես քեզքու ուզած տեղդ պիտի տանիմ : Տիկինն իմ ձայնիս խուլ չեղաւ, և խօսքերս անոր մտքին վրայ այնչափ տրպաւորութիւն ըրին, որ միացած ուժը ժողովելով՝ ելաւ, ու ոտքս իյնալու եկաւ իս երդմնեցնելով որ իր պատուոյն խնայեմ : Խսկոյն յարուցանելով՝ ապահովցուցի աշիկա թէ կրնայ վրաս վստահ ըլլալ : Յետոյ խոհանոցին մէջ գտնուած չուաններով, ու տիկնոջը օգնութեամբը՝ Լէոնարտը խոշոր սեղանի մը ոտքին կապեցի. երգում ընելով թէ պիտի սպաննէի եթէ ձիկ հանելու ըլլար : Բարի Լէոնարտը, հա-

մոզուած ըլլալով թէ ըսածս իրաւ պիտի կատարէի եթէ դէմ կենար, բնորեց թողուլ որ ուզածս ընեմ : Ճրագ վարելով՝ անձանթ տիկնոջը հետ գացի ան սենեակը ուր արծաթ և ոսկի կը պահուէր : Ճոցերուս մէջ առածին չափ ոսկի դահեկան դրրի, և տիկինն ալ յորդորելու համար որ նոյնպէս ընէ իմացուցի թէ իր ստացուածը կ'առնէ . և արդարեւ ան ալ առանց խղճի ոսկիներովն աղէկ մը բեռնաւորուեցաւ : Երբոր այսպէս մեզի պէտք եղած պաշարն առինք, դէպ ասոտը գացինք, ուր լեցուն ատրճանակներով ես մինակ մտայ :

Կը կասկածէի թէ Սե ծերունին, թէ և ինչպէս առաջ ըսի, սաստիկ յօդացաւ ու ջղացաւ ունէր, կրնար իս հանդարտ չթողուլ որ ձիուս թամբն ու սանձը դնեմ, ուստի որոշած էի որ եթէ չարանալու յանդգնի, անիկա շուտով արմատաքի իր բոլոր ցաւերէն բժշկեմ. բայց բարեբախտութեամբ արդէն ու տակաւին կրած ցաւերէն ան վայրկեանին մէջ այնպէս լքեալ ու պարտասեալ էր, որ չիմացաւ իսկ թէ ես ձին ախոռէն կը հանեմ : Տիկինը դուրսն ինձի կը սպասէր : Շուտով գետնափորէն դուրս ելլելու երկայն արահետն անցանք. վանդակադուռն հասնելով՝ ան ալ բացինք, ու վերջապէս բուն դուռն եկանք որ կափարիչ մըն էր : Մեծ դժուարութիւն կը ընեցինք, մինչև որ աս կափարիչը վերցուցինք. աս գործը գլուխ հանելու համար արդարեւ նոր զօրուէ կարօտ էինք, դոր ազատութեան փափաքը մեզի շնորհեց :

Օրը լուսնալու վրայ էր, երբոր մենք մեզ ան անդուդէն դուրս տեսանք. անմիջապէս ուրիշ բան չխորհեցանք եթէ ոչ անկէ հեռանալ : Ես թամբին վրայ նետուեցայ, տիկինն ալ իմեօրիս ձիուն գաւակին վրայ նստաւ, և հանդարտ արշաւելով առջևնիս ելած առջի արահետը բռնեցինք, ու շատ չանցաւ անտառէն դուրս ելլելով տափարակ մը ելանք, ուր քանի մը ծամբայ ըլլալով՝ մենք ըստ բախտի ծամբաներուն մէկը բռնեցինք : Բայց ես ահու մէջ էի որ չըլլայ թէ ծամբան մեզ Մարսիեա տանի, ու ծամբուն վրայ Բոլանտոյին և ընկերներուն հանդիպինք, ասիկա արդարեւ կրնար

